

Acte I – Leegte

De burn-out

De dijk brak door en mijn hoofd werd gevuld met zwart water. Ik werd uitgewist en in mezelf klonk het lawaai van de stilte. Eerst voelde mijn denken als stromend water. Nu was het meer een zwarte zwamp. Zoals een moeder naar een verloren kind roept, zocht ik in de leegte naar mijn gevoel. Nu ik terugdenk waren er voortekenen van mijn burn-out, zoals regendruppels een naderende storm aankondigen. De paniekaanvallen. Mijn gedachten die in het rood overtoeren draaiden. De hartkloppingen. De rug- en maagpijnen. De ruzies thuis. Ruzies om niks. En het was allemaal begonnen met Wim.

‘Ik weet het niet, oom,’ zei ik, ‘het is haar eerste keer hier. Maar Roemenië en Suriname zijn heel verschillend. Deze vakantie zal uitwijzen wat ze van het land vindt.’

‘Pas op jongen. Je bent nog jong. Wanneer je ouder bent, en je woont in Nederland, ga je weer verlangen naar jouw moeders eten en de Surinaamse aarde. En dat bedoel ik niet letterlijk, mi boi. Sranang gron ow kar ie kon⁴⁷. En wat gaat er dan gebeuren? Je gaat je vrouw daar laten. Of je neemt haar mee. Maar dan is ze te oud om hier helemaal opnieuw te beginnen. En jouw kinderen? Wat doe je daarmee?’

‘Het klinkt alsof u hier ervaring mee heeft,’ zei ik.

‘Jongen, jullie jonge generatie denkt dat jullie alles weten. Vroeger hadden we respect voor de wijsheid van ouderen. Je weet dat ik ook in Holland heb gewoond. Ik heb niet gestudeerd zoals jullie, maar ik heb geleefd. Geleefd baja! Ik was ook bijna getrouwd met een Nederlandse vrouw.’

‘U? Bijna getrouwd? Hoe dan? U bent zo tegen Nederlandse vrouwen?’

Met zijn rechterhand frummelde hij aan het pakje PallMall in zijn borstzak en hij viste hier een sigaret uit.

‘Rook je, mi boi?’ Ik schudde mijn hoofd. ‘Goed zo, begin er niet aan. Na dede jow dede⁴⁸. Maar om terug te komen op jouw vraag. Ja, bijna mi trow⁴⁹. Haar naam was Annemiek. Een blonde uit Zaandam. Ik had haar ontmoet in de keuken waar ik werkte. Ze was een serveerster. Als je Annemiek haar billen zag! Jongen, foe krei⁵⁰! We hebben goeie tijden samen gehad. Ze wilde trouwen. Kinderen. Alles. En ik heb het over de tijd dat wij zwarten in Nederland nog niet zo geïntegreerd waren in de Nederlandse maatschappij. Haar familie was niet blij met *deze* zwarte. Maar je moet het de Nederlandse vrouw nageven: als ze iets willen hebben ze ka⁵¹ met hun familie. Ze kiezen voor hun eigen geluk.’

⁴⁷ *Suriname gaat je roepen.*

⁴⁸ *Je gaat er dood aan.*

⁴⁹ *Ik ben bijna getrouwd.*

⁵⁰ *Om te huilen.*

⁵¹ *Ka te maken hebben met = niets te maken hebben met. De letterlijke vertaling van ka is poep en is dus een scheldwoord.*

‘Mijn moeder,’ begon hij, ‘moest naar het ziekenhuis en ze vroeg of ik haar kon ophalen. Je weet, ik blijf *altijd* in Torarica. Ik heb *geeeeen* *zjn* om bij familieleden te blijven. Te veel djugu-djugu⁷⁵. Maar goed. Ik heb haar gezegd dat het bedrijfseconomisch niet voordelig is om haar thuis op te halen. Het is goedkoper als ze *zelf* een taxi naar het ziekenhuis neemt. Ik vind het niet erg om het voor haar te betalen.’

‘Heb je *echt*,’ vroeg ik, ‘tegen jouw moeder, een oude Surinaamse vrouw, gezegd dat het bedrijfseconomisch niet voordelig is om haar op te halen?’

‘Jazeker,’ zei deze Raphael met een satijnen stem. Hij nam een trek van zijn dunne sigaret en blies de rook achteloos uit. ‘Maar zo is het ook, toch? Kijk, om haar op te halen, moet ik eerst naar de andere kant van Paramaribo, en dan weer helemaal terugrijden. Het kost mij te veel tijd.’ Hij trok zijn neus op alsof hij iets onaangenaams rook.

‘Heb je eraan gedacht,’ zei ik, ‘dat het veel voor jouw moeder betekent wanneer je haar naar het ziekenhuis brengt, ongeacht de nadelige bedrijfseconomische aspecten?’

‘Dat is jouw probleem,’ glimlachte hij. ‘Je bent *te* Surinaams...te emotioneeeeeeel.’ Hij zei het woord ‘Surinaams’ alsof het een vies woord was. Blijkbaar, terwijl hij een overdosis van zijn ego opsnoof, had hij het “Surinaams zijn” ontstegen en bevond hij zich nu in een hogere staat van zijn: de Nederlandse. Mensen uit ontwikkelde landen denken dat mensen in onontwikkelde landen onontwikkeld zijn.

Sommige in Nederland wonende Surinamers vereenzelvigen zich met de Nederlandse ontwikkeling. Met deze houding komen ze dan naar Suriname. Zoals een andere Surinamer het uitdrukte: “Een Surinamer die hier op vakantie komt, discussieert niet. Hij legt uit.” Dit is het maancomplex. De maan schijnt alleen door toedoen van de zon. Uit zichzelf straalt het niet. Ook zo proberen deze mensen, het soort waar ik het hier over heb, te schijnen met het licht dat ze van een andere bron krijgen zonder zelf een bron te zijn. Ze lenen licht van Nederland en komen naar Suriname om te schijnen met valse superioriteit. Ook de vrouw op de luchthaven, die niet wilde opschuiven, leed aan het maancomplex.

⁷⁵ *Djugu-djugu is gedoe*